

รายการ ร้อยเรื่องเมืองไทย

สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา & คณะอนุกรรมการฝ่ายข้อมูล

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนอุทองใน เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐ โทร. ๐-๒๒๔๔-๒๐๗๐-๗๓

เรื่อง รัฐธรรมนูญนิยม
เรียบเรียง นางบุศรา เข้มทอง นิตกรชำนาญการพิเศษ
กลุ่มงานบริการวิชาการ ๓ สำนักวิชาการ
ออกอากาศ วันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๘

รัฐธรรมนูญนิยม เป็นแนวคิดซึ่งมีที่มาจากประเทศแถบตะวันตก เกิดจากผลผลิตของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญ คือ การปฏิวัติอเมริกาในปี ค.ศ. ๑๗๗๖ และการปฏิวัติฝรั่งเศส ในปี ๑๗๘๙ จนนำมาซึ่งอิทธิพลของแนวคิดปัจเจกบุคคลและเสรีภาพ รวมทั้งแนวคิดที่ว่ารัฐบาลควรมีอำนาจจำกัดและทำให้เกิดกลไกในการควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ โดยแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยมนี้จะต้องมีลักษณะดังนี้ คือ เป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ อยู่ภายใต้หลักนิติรัฐหรือหลักนิติธรรม มีการจัดวางโครงสร้างและหลักเกณฑ์ในการใช้อำนาจและการจำกัดอำนาจของรัฐ มีหลักในการแบ่งแยกการใช้ อำนาจและมีหลักประกันสิทธิและเสรีภาพให้กับประชาชน

รัฐธรรมนูญนิยมจึงเป็นแนวคิดในการใช้รัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษรเป็นเครื่องมือในการกำหนดรูปแบบการปกครองและกำหนดกลไกอันเป็นโครงสร้างพื้นฐานในการจัดองค์กรในการบริหารประเทศที่เป็นสัญญาประชาคม โดยมีวัตถุประสงค์ คือ จำกัดอำนาจของผู้ปกครองและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนซึ่งเป็นหัวใจที่สำคัญประการแรกและมีความสำคัญมาจนถึงทุกวันนี้ ในขณะที่เดียวกันแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยมยังเป็นแนวคิดที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเสถียรภาพและประสิทธิภาพให้กับรัฐบาลโดยใช้เป็นกลไกให้กับรัฐบาลในการบริหารประเทศให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีความต่อเนื่องในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่เดียวกันการสร้างความเป็นธรรมให้กับสังคมยังเป็น วัตถุประสงค์ที่สำคัญอีกประการหนึ่งของแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยมเนื่องจากความไม่เท่าเทียมกันในทาง ปฏิบัติอันมีผลมาจากสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดกฎเกณฑ์เพื่อ มาคุ้มครองผู้ที่ย่อมน้อยกว่าให้ได้รับความเป็นธรรมในสังคม

รัฐธรรมนูญนิมนั้นประกอบด้วยแนวคิดพื้นฐานอยู่หลายแนวคิด คือ ทฤษฎีสัญญาประชาคม เป็นแนวคิดที่มีนักปราชญ์ที่สำคัญอยู่ ๓ ท่าน ได้แก่ โทมัส ฮอบส์ จอห์น ล็อก และ จิ้ง จ้าก รุสโซ ที่มีแนวคิดในการรับรองสิทธิและเสรีภาพของคนในสังคมที่ยอมสละสิทธิตามธรรมชาติบางประการให้ ผู้ปกครองในการออกกฎเกณฑ์มาจำกัดสิทธิเสรีภาพของตนเพื่อสร้างกฎเกณฑ์ในการปกครองร่วมกัน แนวคิดรัฐธรรมนูญนิยมยังกำหนดกลไกในการใช้อำนาจรัฐให้เป็นไปอย่างชอบธรรมในการใช้อำนาจของ องค์กรทางการเมืองต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนภายใต้หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของ

รัฐธรรมนูญด้วย ในขณะที่หากมีการใช้อำนาจตามอำเภอใจของผู้ปกครองย่อมส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนผู้อยู่ใต้ปกครองทำให้ขาดหลักประกันในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม จึงทำให้เกิดแนวคิดการแบ่งแยกอำนาจ โดยมองเตสกีเออ นักปราชญ์ชาวฝรั่งเศสที่ได้เสนอให้มีการแบ่งแยกการใช้อำนาจออกเป็น ๓ ส่วน คือ อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหารและอำนาจตุลาการเพื่อให้เกิดดุลยภาพของอำนาจไม่ให้มีการผูกขาดอำนาจอยู่ที่องค์กรใดองค์กรหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งทั้งสามอำนาจสามารถควบคุมตรวจสอบและยับยั้งการใช้อำนาจซึ่งกันและกันได้เพื่อให้สิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้รับการคุ้มครองจากการใช้อำนาจของรัฐ และหลักการสำคัญประการสุดท้ายได้แก่ **หลักนิติรัฐ** ซึ่งเป็นหลักสำคัญในการปกครองประเทศที่ประชาชนทุกคนในรัฐนั้นยอมอยู่ภายใต้กฎหมายที่กำหนดขึ้นเพื่อเป็นหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจากการใช้อำนาจรัฐตามอำเภอใจที่ผู้ปกครองจะกระทำการใดได้ก็ต่อเมื่อมีกฎหมายให้อำนาจไว้เท่านั้น

ดังนั้นรัฐธรรมนูญนิยมจึงเป็นตัวกำหนดกติกาสูงสุดเพื่อใช้ในการปกครองประเทศที่กำหนดที่มาขอบเขตและการใช้อำนาจของผู้ปกครองเพื่อป้องกันมิให้ผู้ปกครองใช้อำนาจตามอำเภอใจในการปกครองประเทศ และยังให้การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐได้ แนวคิดรัฐธรรมนูญนิยมนี้ยังเป็นแนวคิดที่มีอิทธิพลต่อรัฐธรรมนูญที่เป็นลายลักษณ์อักษร ดังจะเห็นได้จากทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองจะมีการร่างรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เพื่อตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐและเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ จึงถือได้ว่ารัฐธรรมนูญนิยมเป็นรากฐานแนวความคิดในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอย่างแท้จริงในการสร้างความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกันระหว่างรัฐในฐานะผู้ปกครองหรือผู้บริหารประเทศกับประชาชนผู้อยู่ใต้อำนาจปกครองให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

บรรณานุกรม

- เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. (๓ มกราคม ๒๕๕๘). รัฐธรรมนูญในแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยม [ตอนที่ ๑].
สืบค้น ๒๗ เมษายน ๒๕๕๘. จาก <http://www.pub-law.net/publaw/view.aspx?ID=409>
- ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. (๒๕๕๙). ที่มาของแนวทางรัฐธรรมนูญนิยมกับการปฏิรูปการเมือง. สืบค้น ๒๗
เมษายน ๒๕๕๘. จาก <http://webcenter.tht.in/Reformation.html#.VT3ihCHtlBc>
- นันทวัฒน์ บรมานันท์. (๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๗). ความหมายของ “รัฐธรรมนูญนิยม”. สืบค้น ๗ เมษายน
๒๕๕๘. จาก <http://www.pub-law.net/publaw/view.aspx?ID=589>